

המקוללים והמטורללים או תמיד ושאר הים

(מחקר קטן בתולדות התרבות)

שריקלם, משתין קצת על המקור. קצת, לא הרבה. כמה טיפות כאן וכמה טיפות שם, העיקר שידעו עם מי יש להם פה עסק, וגם זה, ובעיקר זה: שהוא, המשורר המיליונר החוקר המבקר — נגד המימסר הוא, אף פעם לא בעד. מה שבעיקר לא מצא חן בעיניו זה שכתוב שם "מטורף" ו"מאורר" ולא "מטורלל" ו"מקולל". אה, איזה קסם מסתורי יש במקוללים ובמטורללים. לא תמצא כמותו אצל המאוררים והמטורפים. זה כמעט מוכר לו את הימים הטובים שהוא בעצמו היה קצת מטורלל, קצת מסטול און דה רוקס, קצת בזה, קצת בהמה, לפני הסנטר הכפול, מגופף באקדחים בכת"ף ערביים, גם שוקל קצת פחות.

לפני שהוא הולך לישון הוא רואה שמה שכתב יקדים קצת את דיכוי האחרים, לא צריך הרבה, שבוע זה מספיק, הוא לא רוצה התקלות, רוצה להיות מורה דרך, מורה נבוכים כזה בסגנון מעורב ירושלמי. בין כך בין כך הוא גם מקפיד לאגף קצת את היריב, ההוא השנוא עוד מימות המהשמו האהוב, הזכור לטוב, שנוא לרוב, מטעמים אישיים, טעמים שנואים, ידועים בציבור אבל המצומצם.

גם את מלאכת האיגוף הוא יודע. בשביל זה לא צריך הרבה שרירים, או להיות מורה דרך, מורה נבוכים כזה בסגנון מעורב ירושלמי. בין כך בין כך הוא גם מקפיד לאגף קצת את היריב, ההוא השנוא עוד מימות המהשמו האהוב, הזכור לטוב, שנוא לרוב, מטעמים אישיים, טעמים שנואים, ידועים בציבור אבל המצומצם.

גם את מלאכת האיגוף הוא יודע. בשביל זה לא צריך הרבה שרירים, או להיות מורה דרך, מורה נבוכים כזה בסגנון מעורב ירושלמי. בין כך בין כך הוא גם מקפיד לאגף קצת את היריב, ההוא השנוא עוד מימות המהשמו האהוב, הזכור לטוב, שנוא לרוב, מטעמים אישיים, טעמים שנואים, ידועים בציבור אבל המצומצם.

אבל, בכל זאת, כמה חס שם במימסר לעומת הבית הקר. וזה אפילו לא בליכר קר כמו שזה עקר ולא טוב, לא טוב, באמת לא טוב, ופשוט לא פיר. ונדרם לו המבקר.

איה, איך אמר שהוא שם מגרמניה, לא דן בן-אמוץ, זה ההינה הזה: שבעה לחיי חמור ורק לא גראפומאן מתוסכל אחר.

אז מה נשאר? כן, נשאר הים. מה שידר לכאן הים? זהו, שרק הוא נשאר:

מה נשאר? הים נשאר

תמיד הים נשאר

— וכמה טיפות של שתן בעיתון.

גראף אומן

ישירים על חייהם. אפשר שצעדו הקטן, לכאורה, יסמל בכוח היום את המיפנה החשוב, אם וכאשר תתרבה פעילות ספוראדית זו לכדי מהלכים של תכלית. כך או כך, אותם אורחים אשר נודעו כי עבר כאורח המיוזרות, מתגלים עתה בקורעי הפינקסים, התפתחות ועמדות נפשיות הנובעות מתוך הכרעה מוסרית שונה מקודמותיהן. קואליציות והרפכים של בעלי-מלאכה שונים מתחילים לפעול יחד, כגופים מלוכדים, כדי לקחת חלק בשינוי פני הדברים: הם קמים עתה אישי-איש וקורעים את הפינקס.

ובעניין זה, ראוי להצטער בגלוי, על שפרס ביאליק לחוכמת-ישראל לא הוענק הפעם לשני האישים הנ"ל — לשניהם יחד, ולו רק כדי לחזות בפרופסור ישעיהו לייבוביץ, אשר לבטח היה ניגש וקורע את תעודת הפרס לעיני כל. וכי לא עמד ונעשה כן במשך 20 השנים האחרונות? האם לא קרע את פינקס השתייכותו למציאות הפוליטית על אשליית ארץ-ישראל השלמה שבה? האם לא התריע מפני הכיבוש המשיחית? עכשיו, בתום 20 שנות הכיבוש, כשהמצב הגיע ליד שלב התמכרות חולנית, שלא לדבר על האפילפסיה הכלכלית הנחשפת עם כל שביתה ושבייתה במיגור הערבי, הפחד מפני טיפול-הגמילה הקרב ובא, אשר לבטח יהא כרוך בכאבים איומים, מקפא את דמם של מקבלי-ההחלטות. טיפול-הגמילה?

כך או כך, אם יקום וולט וויטמן ישראלי, ויסייר בסדנאות הארץ, הוא ישמע את ישראל שרה, הוא ישמע את זימרת אורחיה בכל אתר ואתר, זימרתם של אלה העוסקים בקריעת פינקס סים: פינקס אחרי פינקס, תעוסקה אחרי תעודה. שמעון צמרת

מה לעשות כשיש הכל: כבוד, יעני פרופסור, מרצה, בימאי חובב, "חוקר תולדות התרבות", אפילו כסף, יורש עשיר, חברה, בזה, צילומים בעיתון נות, כספרים, מעשן סיגריה, פעם דון-ואן עושה רושם על חתיכות צעירות, בתי, פלגשי. לא חשוב. בימים הטובים ההם, כשעוד אפשר היה לנפנף באקדחים בכת"ף ערביים, לא, לא בשביל להרוג, רק בשביל להחזיר קצת, בשביל הרושם. גם חברים לא חסר, אחד משורר ואחד פחות. מה לעשות, לוקחים מה שיש. אבל יש: בית, וילה, עיסקת-חבילה, תקליטים ישנים. בקיצור: כל מה שבא מיד אדם. אבל רק ההוא, המהשמו, זה שבא משם, מלמעלה, זה דווקא חסר, ואיך שזה חסר, חסר בעצמות. הכל קיבל ומה לא כלום. אפילו לא גרם, סנטימטר, אינץ'. לא פיר. בחיי שלא פיר. והפך למבקר.

רשימות קטנות כאלה, אלגנטיות, סגנון. באמת "מעורר", תוצרת חוץ, און דה רוקס, יעני. קצת רעל, לא יותר מדי, אף פעם לא יותר מדי, כמו אפריסיה רק לקלקל בריאות, לא להרוג חלילה, לא צ"צ בורגיה, ארסניק ותחרה ישנה, קצת חשבונות עתיקיימים, רעולייפנים, העיקר שלא יהיה מורגש מדי, חשוף מדי, האחרים הרי לא מוכרחים דווקא לדעת, שיעלה לראש, אבל לא יירד לבטן, כמו קוניאק טוב. וגם בעיתון הנכון: העיתון לאנשים שחושבים שהם נכונים, איפה שגם המהשמו השני והשלישי כותבים.

אחר-כך כל מה שצריך זה לשבת במארכ. והוא דווקא מומחה לשבת. ישבן גדול, מותאם במיוחד לשיבה. רק סבלנות, הרג כבר ייכנס לרשת. והנה באמת מגיע לו אחד משורר אמריקאי נודע בשערים. מוכן שמתחככים בו קצת. אחרי הכל, אין תהילה כמו תהילה, כמו שקבע ש"י עגנון בתהילה. וכשמריקאי קורא את שיריו בסנימאטק של קריית-קורס — מי עומד שם על הבימה וקורא את השירים, ודווקא בתרגום העברי השנוא, המאוס של המהשמו יימח שמו. בחיי, אם עיני הקונות לא מטעות אותי, הרי זה ירדנו "חוקר תולדות התרבות", המשורר המיליונר מהחוג לתיאטרון, שנוא המימסר.

אבל הוא, מה פתאום הוא, הוא הרי שנוא את ההוא, המהשמו, שנוא כמו שרק הקור יכול לשנוא את החום או להיפך, כמו שהשגל שנוא את ההפסדה והחרא שנוא את העשב שהוא מזבל. אז איך הוא עומד שם על הבימה וקורא את שירי-התרגומי המאוסים? איך זה, איך זה, כל מה שאתם יודעים זה לשאול שאלות! איך, איך, איך, מה זה משנה?

גמר לקרוא, סוגר את הספר, מקבל אוטיגראף. משוחח קצת עם המחבר, יעני בשביל היומן והזיכרונות. מנסה קצת לגשש, לברר האם הכל בסדר, אולי ביטוי זה צריך היה לתרגם אחרת, אחרת לגמרי. המשורר האמריקאי לא טיפס, בכלל לא, מנסה כזה, יודע נפש בהמתו, וכך הוא שומע, מחייך קצת, אומר לא, לא דווקא בסדר. הבין הכל, הממור, מילא, הפעם לא הלך. איך אמרו פעם, מאעליש יא הכלן. BETTER LUCK NEXT TIME. משתין קצת על התרגום אחר-כך הולך הביתה לעיסקת-החבילה, משתין קצת על התרגום

דווקא מוצלחת. אשיב לכם: ראו הוזהרתם. ואם לא אוהרת: א געדאנק.

א געדאנק, מר שוקן מכובדי. רק א געדאנק.

ע. ערוך

קריצת שבהים תערוכת נגי דורין, "זכרונות אודסה", בבית ראובן. אוצרת: כרמלה רובין. רישומים נפלאים המזכירים את איווריו של שאנאל לגוול. בתמונה: יעקב אורלנד והאמן.

א געדאנק, מר שוקן מכובדי. רק א געדאנק.

ע. ערוך

קריצת שבהים תערוכת נגי דורין, "זכרונות אודסה", בבית ראובן. אוצרת: כרמלה רובין. רישומים נפלאים המזכירים את איווריו של שאנאל לגוול. בתמונה: יעקב אורלנד והאמן.

א געדאנק, מר שוקן מכובדי. רק א געדאנק.

ע. ערוך

קריצת שבהים תערוכת נגי דורין, "זכרונות אודסה", בבית ראובן. אוצרת: כרמלה רובין. רישומים נפלאים המזכירים את איווריו של שאנאל לגוול. בתמונה: יעקב אורלנד והאמן.

א געדאנק, מר שוקן מכובדי. רק א געדאנק.

ע. ערוך

קריצת שבהים תערוכת נגי דורין, "זכרונות אודסה", בבית ראובן. אוצרת: כרמלה רובין. רישומים נפלאים המזכירים את איווריו של שאנאל לגוול. בתמונה: יעקב אורלנד והאמן.

א געדאנק, מר שוקן מכובדי. רק א געדאנק.

ע. ערוך

קריצת שבהים תערוכת נגי דורין, "זכרונות אודסה", בבית ראובן. אוצרת: כרמלה רובין. רישומים נפלאים המזכירים את איווריו של שאנאל לגוול. בתמונה: יעקב אורלנד והאמן.

א געדאנק, מר שוקן מכובדי. רק א געדאנק.

ע. ערוך

קריצת שבהים תערוכת נגי דורין, "זכרונות אודסה", בבית ראובן. אוצרת: כרמלה רובין. רישומים נפלאים המזכירים את איווריו של שאנאל לגוול. בתמונה: יעקב אורלנד והאמן.

א געדאנק, מר שוקן מכובדי. רק א געדאנק.

ע. ערוך

קריצת שבהים תערוכת נגי דורין, "זכרונות אודסה", בבית ראובן. אוצרת: כרמלה רובין. רישומים נפלאים המזכירים את איווריו של שאנאל לגוול. בתמונה: יעקב אורלנד והאמן.

א געדאנק, מר שוקן מכובדי. רק א געדאנק.

ע. ערוך

קריצת שבהים תערוכת נגי דורין, "זכרונות אודסה", בבית ראובן. אוצרת: כרמלה רובין. רישומים נפלאים המזכירים את איווריו של שאנאל לגוול. בתמונה: יעקב אורלנד והאמן.

א געדאנק, מר שוקן מכובדי. רק א געדאנק.

ע. ערוך

קריצת שבהים תערוכת נגי דורין, "זכרונות אודסה", בבית ראובן. אוצרת: כרמלה רובין. רישומים נפלאים המזכירים את איווריו של שאנאל לגוול. בתמונה: יעקב אורלנד והאמן.

א געדאנק, מר שוקן מכובדי. רק א געדאנק.

ע. ערוך

קריצת שבהים תערוכת נגי דורין, "זכרונות אודסה", בבית ראובן. אוצרת: כרמלה רובין. רישומים נפלאים המזכירים את איווריו של שאנאל לגוול. בתמונה: יעקב אורלנד והאמן.

א געדאנק, מר שוקן מכובדי. רק א געדאנק.

ע. ערוך

קריצת שבהים תערוכת נגי דורין, "זכרונות אודסה", בבית ראובן. אוצרת: כרמלה רובין. רישומים נפלאים המזכירים את איווריו של שאנאל לגוול. בתמונה: יעקב אורלנד והאמן.

א געדאנק, מר שוקן מכובדי. רק א געדאנק.

ע. ערוך

קריצת שבהים תערוכת נגי דורין, "זכרונות אודסה", בבית ראובן. אוצרת: כרמלה רובין. רישומים נפלאים המזכירים את איווריו של שאנאל לגוול. בתמונה: יעקב אורלנד והאמן.

א געדאנק, מר שוקן מכובדי. רק א געדאנק.

ע. ערוך

עיתונות, ואפילו תחומם רכילות תרבותית, מתעניינים בתחום עשייתם. לא כן אצלנו. וכך מצרה הגב' הרה בושם במדורה "הטלוויזיה של השבוע" (12.2.88) על שוריד שיץ ושוולמית אפפל השתתפו, "אולי בהשפעת החשיפות הממוניות-הוולגאריות בעיתונות", בחגיגת ירון שיפה העצמית שאליה משך אותם מראיינים ירון לונדון. מעתה, מבטיחה רכילאית-התרבות האני-נה של הארץ, "תמיד אחפש בהם (בשיריה של שולמית אפפל) את היסודות הביוגרפיים." מסתבר שער כה חיפשה בהם רק פמליא-שלי מעלה וחקירש-לאברהם-אבינו.

עולם הפוך. בעיתון מחוקן יש עורך. ועורך, שם אומנותו נגוד מלשון עריכה, ועורך פירוש, לפי המילון, "התקין, הכשיר את הנוסח הסופי של מאמרים, סיפורים" וכו'. אבל מי ערך את דבריה של הרכילאית שלנו בקובעה, באתו מדור כי "יום קניק וחבריו בוועד הסופרים והאמנים נוהגים כתקופי שיגעון-רדיפה", וכי "לעומת המגורשים, אנשי אשף, נראים אנשי-הרוח הישראלים כפעלול תיקשורתי נוסף שהללו עושים בו שימוש ציני", והם אף "נוהגים בחוסר רגישות ובקלות הבנה. מחשבתם חריצדית ומגמתית, מתאימה לתועמלנים מיקצועיים ולא לאנשי-רוח כמוהם".

עולם הפוך. בכל מקום מחוקן כעולם, ובכל כימה של תרבות, מצליפים אנשי-הרוח ברכי-לאים. ואילו כאן, אצלנו, יושבים הרכילאים למיפוט על אנשי הרוח. הם הקובעים מי רגיש ומי חסר-רגישות, ועל פיהם ייקבע מי דקהבנה ומי רלהבנה, מי מחשבתו רביצדית ומי הגותו חריצדית כציור זה של פאבלו פיקאסו.

עולם הפוך. בכל מקום שבעולם עושים נייר-עיתון מסמרטוטים. אצלנו — עושים מגייר-עיתון מסמרטוטים. ואפשר גם: עושים הסמיר-טוטרים את העיתון.

היכן העורך? והלא עד לפני כמה שנים היה, אם ויכוננו אינו מטענו, עורך להארץ זה שלנו, ודווקא עורך חניך אסכולה בת תרבות שהיתה לה מסורת ידועה לא רעה בימים שלפני הפורענות הגדולה!

אלא שגם בעניין זה יש למילון שלנו מה לומר. מתברר שלעורך פירושו בעברית גם להגיש מינחה לתנין, וכך נאמר בספר יוסיפון: "היה לפשדים אלוה והוא תנין גדול יושב במערה אחת, והיו מערכים לו מינחה".

השאלה היא רק אם עורכו של העיתון שלפנינו סבור אף הוא שאחד מהמפקידיו העיקריים הוא לערוך את אנשי-הרוח הישראלים

קריצת שבהים תערוכת נגי דורין, "זכרונות אודסה", בבית ראובן. אוצרת: כרמלה רובין. רישומים נפלאים המזכירים את איווריו של שאנאל לגוול. בתמונה: יעקב אורלנד והאמן.

א געדאנק, מר שוקן מכובדי. רק א געדאנק.

ע. ערוך

קריצת שבהים תערוכת נגי דורין, "זכרונות אודסה", בבית ראובן. אוצרת: כרמלה רובין. רישומים נפלאים המזכירים את איווריו של שאנאל לגוול. בתמונה: יעקב אורלנד והאמן.

א געדאנק, מר שוקן מכובדי. רק א געדאנק.

ע. ערוך

קריצת שבהים תערוכת נגי דורין, "זכרונות אודסה", בבית ראובן. אוצרת: כרמלה רובין. רישומים נפלאים המזכירים את איווריו של שאנאל לגוול. בתמונה: יעקב אורלנד והאמן.

א געדאנק, מר שוקן מכובדי. רק א געדאנק.

ע. ערוך

קריצת שבהים תערוכת נגי דורין, "זכרונות אודסה", בבית ראובן. אוצרת: כרמלה רובין. רישומים נפלאים המזכירים את איווריו של שאנאל לגוול. בתמונה: יעקב אורלנד והאמן.

א געדאנק, מר שוקן מכובדי. רק א געדאנק.

ע. ערוך

קריצת שבהים תערוכת נגי דורין, "זכרונות אודסה", בבית ראובן. אוצרת: כרמלה רובין. רישומים נפלאים המזכירים את איווריו של שאנאל לגוול. בתמונה: יעקב אורלנד והאמן.

א געדאנק, מר שוקן מכובדי. רק א געדאנק.

ע. ערוך

קריצת שבהים תערוכת נגי דורין, "זכרונות אודסה", בבית ראובן. אוצרת: כרמלה רובין. רישומים נפלאים המזכירים את איווריו של שאנאל לגוול. בתמונה: יעקב אורלנד והאמן.

א געדאנק, מר שוקן מכובדי. רק א געדאנק.

ע. ערוך